HANDBOEK
Dogmatiek

Het merg der christelijke godgeleerdheid

DEEL 2

Johannes à Marck

Handboek Dogmatiek

Handboek Dogmatiek

Heruitgave van

Het merg der christelijke godgeleerdheid

Johannes à Marck

DEEL 2

GEBR. KOSTER - BARNEVELD

Handboek Dogmatiek
Heruitgave van: *Het Merch der Christene Got-geleertheit*, behelsende te gelijk eene korte leeringe der waarheeden, en weederlegginge der dwaalingen, Johannes à Marck (1656-1731). À Marck heeft *Het Merch* overgenomen uit zijn Latijnse werk *Compendium Theologiae Christianae didactico-elencticum*.

dr. J.A. Bunt – digitalisering/overzetting in huidige spelling
mw. R. Pieterman en dhr. A.A. Roukens – redactie

Ontwerp omslag: Design Log
Lay-out en dtp binnenwerk: Gewoon Geertje

© 2016, Uitgeverij Gebr. Koster, Barneveld
ISBN 978 90 5551 834 0
NUR 700

www.gebrkoster.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch door fotokopieën, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

DEEL 2

HOOFDSTUK 19
De Persoon van Jezus Christus **23**
19.1 De Persoon van Jezus Christus 23
19.2 De Naam 'Jezus' en de oorsprong daarvan 23
19.3 De volle kracht van de Naam 'Jezus' –
Het misbruik van de Naam 'Jezus' 24
19.4 De betekenis en het algemene gebruik van de Naam 'Christus' 26
19.5 De krachtige toepassing van de Naam 'Christus'
op onze Middelaar 28
De naam 'christen' –
Het misbruik van de Naam 'Christus' 29
19.6 Andere Namen van de Middelaar 29
19.7 De Goddelijke natuur van Christus 32
19.8 De menselijke natuur van Christus 33
19.9 Haar volkomenheid 34
19.10 Haar hoedanigheden – Alle zondigheid is uitgesloten 35
19.11 Christus' mensheid is uit het wezen van de maagd Maria 36
19.12 Antwoord op de tegenwerpingen van anderen 37
19.13 Christus' menselijke generatie is in drieërlei
opzicht 'natuurlijk' 39
19.14 Zij is 'bovennatuurlijk' geweest door de werking van
de Heilige Geest 40
19.15 De tijd van Jezus' menswording 43
19.16 Het doel van Jezus' menswording 45
19.17 De vereniging van de twee naturen van Christus 46
19.18 De ketterij van Nestorius 48
19.19 De tegenovergestelde ketterij van Eutychus 49
19.20 Nadere verklaring van de manier van deze vereniging –
Definitie van de vereniging van de twee naturen in Christus 50
19.21 Haar begin en eeuwige duur 52
19.22 Haar eerste gevolg: de mededeling van
de genadegaven aan Christus' mensheid 52
De roomse opvatting 53
19.23 Haar tweede gevolg: de mededeling van
de middelaarsverrichtingen aan de gehele Persoon 54
19.24 Haar derde gevolg: de mededeling van de Goddelijke en
de menselijke eigenschappen aan de gehele Persoon 55

19.25 De lutheraanse opvatting over de mededeling van de Goddelijke eigenschappen aan Christus' mensheid 56
19.26 Antwoord op de lutheraanse tegenwerpingen 57
19.27 Haar vierde gevolg: de mededeling van broederlijke genegenheid en Goddelijke eer aan Christus 58

HOOFDSTUK 20
Het drieërlei ambt van Jezus Christus 60
20.1 Nadere uiteenzetting van Christus' middelaarsambt 60
20.2 Dit ambt is drievoudig 60
20.3 De drie ambten mogen niet vermengd of gescheiden worden 61
20.4 De drie ambten worden gezamenlijk alleen in Jezus gevonden 61
20.5 De onderlinge orde van de drie ambten 62
Christus als Profeet
20.6 De namen van Christus' profetisch ambt 62
20.7 De macht en de wijsheid die voor dit profetisch ambt vereist zijn 64
20.8 Als profeet heeft Christus de Wet, het Evangelie en de toekomstige dingen geleerd 65
20.9 De manier van Christus' prediking 66
20.10 De drieërlei bevestiging van Christus' prediking 67
20.11 De tijd, de verzwijging en de noodzakelijkheid van de wonderwerken 68
20.12 Het profetisch ambt komt Christus altijd en alleen in volle nadruk toe 69
Christus als Priester
20.13 De namen van Christus' priesterlijk ambt 70
20.14 Verschillende opvattingen over de persoon van Melchizédek 71
1. Sommige oude ketters en leraren 71
2. Andere oude en ook hedendaagse schrijvers, zelfs van de onzen 72
3. Sommigen van de oudste Joden, de roomsen en de onzen 73
4. Nog enkele anderen 74
20.15 Melchizédeks tweeërlei waardigheid 74
20.16 De bijzondere overeenkomst van Christus met Melchizédek 76
20.17 De waarheid en de heiligheid die tot dit priesterlijk ambt vereist zijn 76
De dadelijke gehoorzaamheid van Christus in onze plaats 77
20.18 De eerste daad van Christus' priesterschap: Zijn opoffering 79
20.19 Het onderscheid tussen Christus' opoffering en alle schaduwen 80
20.20 De opoffering van Christus in haar begin, voortduur en voltooiing 82

	De voldoening vond niet alleen plaats in de drie uren van duisternis	82
	Christus' tijdelijke dood hoort ook bij Zijn voldoening	84
20.21	De noodzakelijkheid en de waarheid van Christus' voldoening voor ons	85
	1. De noodzakelijkheid van Christus' voldoening	85
	2. De waarheid van Christus' voldoening	86
20.22	Antwoord op de sociniaanse tegenwerpingen	88
20.23	De voldoening van Christus is alleen voor de uitverkoren mensen	91
	1. De duidelijke bepaling van de voldoening	91
	2. De onscheidbare samenvoeging van Christus' opoffering met Zijn voorbidding	92
	3. De bronader van Christus' opoffering	92
	4. De vruchten van Christus' opoffering	93
	5. Zeer vele en zware ongerijmdheden	93
20.24	Antwoord op de tegenwerpingen voor de algemene verzoening	94
20.25	De voldoening van Christus behoort tot alle uitverkorenen ...	98
20.26	... en tot al hun zonden	98
20.27	Er is een gelijkheid tussen Christus' offerande en de zonden	99
20.28	De zekerheid van de vruchten van Christus' opoffering	100
	1. De arminianen	100
	2. De roomsen	100
20.29	De tweede daad van Christus' priesterschap: Zijn voorbidding	101
20.30	Christus is altijd Priester geweest, en alleen onze ware Priester – Er is geen voorbidding van de heiligen	103
Christus als Koning		
20.31	De namen van Christus' koninklijk ambt	105
20.32	De eigenschappen van Christus' Koninkrijk	106
	1. De waarheid van Christus' Koninkrijk	106
	2. De uitgebreidheid van Christus' Koninkrijk	106
	3. De geestelijkheid van Christus' Koninkrijk	107
	4. De eeuwigheid van Christus' Koninkrijk	108
20.33	De waardigheid, macht en wijsheid die tot dit koninklijk ambt vereist zijn	109
20.34	De twee belangrijkste daden van Christus' Koninkrijk	110
	1. Christus' regering	110
	2. Christus' bescherming	110
20.35	Christus is altijd Koning van Zijn kerk geweest	111
20.36	Christus is alleen Koning van Zijn kerk geweest – Christus had geen 'rijksgenoten' onder het Oude Testament	111
20.37	Antwoord op de tegenwerpingen	114

20.38 De macht van mensen onder het Oude Testament wat betreft de kennis van de gelovigen 117

HOOFDSTUK 21
De tweeërlei staat van Jezus Christus 119
21.1 De twee staten van Christus 119
21.2 De waarheid daarvan in het algemeen 119
21.3 De manier van samenvoeging van de ene staat met de andere 120
21.4 Hoe deze beide staten tot Christus' beide naturen behoren 121
De staat van Christus' vernedering
21.5 De staat van Christus' vernedering – Definitie van Christus' vernedering 121
21.6 De eerste trap: Christus' nederige menswording 122
21.7 De tweede trap: Christus' ellendig leven – Deels in het verborgen voor ongeveer dertig jaar 123
21.8 Christus' ellendig leven – Deels in het openbaar tot in het vierde jaar 125
21.9 De derde trap: Christus' laatste lichamelijke lijden en kruisiging 127
1. Zijn lijden was waarachtig en zeer zwaar 127
2. Zijn lijden was noodzakelijk 127
3. Zijn lijden was gewillig 128
4. Zijn lijden leidt tot vrijmaking en heiligmaking 129
21.10 Verdere opmerkingen over Christus' kruisiging 129
21.11 De vierde trap: Christus' lichamelijke dood 131
21.12 De vijfde trap: Christus' begrafenis 132
1. De noodzakelijkheid van Christus' begrafenis 132
2. De geschiedenis van Christus' begrafenis 133
3. De nuttigheid van Christus' begrafenis 134
21.13 De zesde trap: Christus' helse zielsangst 134
21.14 Christus' nederdaling ter helle 136
21.15 De verwerpelijke en de juiste verklaring daarvan 138
21.16 Het lijden van Christus behoort alleen tot Zijn mensheid 140
De staat van Christus' verhoging
21.17 De staat van Christus' verhoging – Definitie van Christus' verhoging 141
21.18 Christus' verhoging bestaat uit drie of vier trappen 141
21.19 De eerste trap: Christus' opstanding uit de doden 142
21.20 De noodzakelijkheid van Christus' opstanding – De weggaande bok op de grote verzoendag 143
21.21 De waarheid van Christus' opstanding 145
21.22 De aard van Christus' opstanding 146
21.23 De tijd van Christus' opstanding 148

21.24 De nuttigheid van Christus' opstanding 149
21.25 De tweede trap: Christus' hemelvaart 149
21.26 De noodzakelijkheid van Christus' hemelvaart 150
21.27 De waarheid van Christus' hemelvaart 151
21.28 Waarin Christus' hemelvaart eigenlijk bestaat 151
21.29 De manier en de omstandigheden van Christus' hemelvaart 153
21.30 De nuttigheid van Christus' hemelvaart 155
21.31 De derde trap: Christus' zitten ter rechterhand Gods 155
21.32 De noodzakelijkheid van Christus' zitten 156
21.33 De waarheid van Christus' zitten 156
21.34 Weerlegging van verkeerde verklaringen 156
21.35 Waarin Christus' zitten eigenlijk bestaat 159
21.36 Het begin en de duur van Christus' zitting 160
21.37 De nuttigheid van Christus' zitting 160
21.38 De vierde trap: Christus' oordeel 160

HOOFDSTUK 22
De plichten van het genadeverbond:
geloof en bekering 163
22.1 Welke voorwaarden het genadeverbond niet heeft – Definitie van de plichten van het genadeverbond 163
22.2 Welke voorwaarden het genadeverbond wel heeft 164
22.3 Er zijn twee hoofdplichten: geloof en bekering 165
Het geloof
22.4 De naam 'geloof' 166
22.5 De vierderlei soort geloof 166
22.6 De eerste soort: actief en passief wondergeloof 167
22.7 De tweede soort: historisch geloof 168
22.8 De derde soort: tijdgeloof 169
22.9 De vierde soort: zaligmakend geloof – Definitie van het geloof 169
22.10 Het geloof is een hebbelijkheid van de ziel 170
22.11 Het geloof is de uitverkorenen eigen 171
22.12 Aan kleine kinderen kan men geen geloof toeschrijven 173
22.13 Het geloof is een genadegave van God in ons 175
22.14 Het voorwerp van het geloof is Gods Woord 176
22.15 De uitdrukkingen 'God', 'Gode' en 'in God geloven' 178
22.16 De drie daden van het geloof – De eerste daad: kennis 179
22.17 Antwoord op de roomse tegenwerpingen 180
22.18 Het onvoorzichtige gevoelen van sommigen uit de onzen 182
22.19 De uitgestrektheid van deze kennis 183
22.20 De tweede daad van het geloof: toestemming 183
22.21 De liefde is geen wezenlijke daad van het geloof 185
22.22 De derde daad van het geloof: toe-eigening 187

22.23 De verschillende spreekwijzen van de onzen 190
22.24 De eigen kennis van het geloof in de gelovigen 191
22.25 De volharding van het geloof 193
22.26 De weldaden en de deugden die uit het geloof voortvloeien 195
De bekering
22.27 De naam 'bekering' – Definitie van de bekering 196
22.28 Wat de bekering met het geloof gemeen heeft 198
22.29 Het voorwerp van de bekering 199
22.30 De belangrijkste daden van de bekering 200
22.31 De leer van de roomsen hierover 200
22.32 De vruchten van de bekering 201

HOOFDSTUK 23
De eerste weldaad van het genadeverbond:
Gods krachtdadige roeping 203
23.1 De weldaden van het genadeverbond – De roeping 203
23.2 De naam 'roeping' 203
23.3 Overeenkomst en onderscheid tussen uitwendige en inwendige roeping 205
23.4 Definitie van de inwendige roeping 205
23.5 De inwendige roeping is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 206
23.6 Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal 207
23.7 Zij moet geenszins tot alle mensen uitgestrekt worden 207
23.8 Zij vindt uiterlijk plaats door het Woord, dat alleen niet genoegzaam is tot zaligheid 209
23.9 De staat van de uitverkorenen vóór hun roeping 211
23.10 De staat waartoe de uitverkorenen door de roeping worden overgebracht 213
23.11 Gods bovennatuurlijke, krachtdadige en onwederstandelijke werking 214
23.12 Antwoord op verschillende tegenwerpingen 215
23.13 Nog enkele opmerkingen over Gods krachtdadige roeping 217

HOOFDSTUK 24
De tweede weldaad vand het genadeverbond:
Gods genadige rechtvaardiging 218
24.1 Het onderscheid tussen de rechtvaardiging en de heiligmaking 218
24.2 Verklaring van het woord 'rechtvaardigmaking' 219
24.3 De verschillende betekenissen van 'rechtvaardiging' 219
24.4 Definitie van de 'rechtvaardiging' 222
24.5 De rechtvaardiging is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 222

24.6 Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal 224
24.7 Het ware onderscheid tussen het Oude en Nieuwe Testament 225
Eerste verkeerde spreekwijze 226
Tweede verkeerde spreekwijze 227
Derde verkeerde spreekwijze 229
Vierde verkeerde spreekwijze 231
24.8 De staat van de uitverkorenen bij hun rechtvaardigmaking 234
24.9 Gods twee onderscheiden daden in de rechtvaardiging 235
24.10 Nadere verklaring van hun aard 236
24.11 De bewegende oorzaak van de rechtvaardigmaking 237
24.12 Uitvoerige toelichting hiervan 237
24.13 Antwoord op de algemene tegenwerpingen 240
24.14 De opvatting van de roomsen 243
24.15 Antwoord op de roomse tegenwerpingen 244
24.16 De opvatting van de socinianen 250
24.17 De opvatting van de wederdopers en de arminianen 251
24.18 De opvatting van de lutheranen 252
24.19 De verschillende bekendmaking van de rechtvaardigmaking aan de gelovigen 253
24.20 De daaruit voortvloeiende verzekerdheid van de rechtvaardigmaking 254
24.21 De onveranderlijkheid en de vruchten van de rechtvaardigmaking 256

HOOFDSTUK 25
De derde weldaad van het genadeverbond: de heiligmaking en de goede werken 258
25.1 De heiligmaking is onafscheidelijk van de rechtvaardigmaking 258
25.2 Het woord 'heiligmaking' en de betekenis daarvan 258
25.3 Definitie van de heiligmaking 259
25.4 De heiligmaking is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 260
25.5 Zij is eigen aan de uitverkorenen, en ze is alomvattend 260
25.6 De staat van de uitverkorenen in hun heiligmaking 262
25.7 Gods twee onderscheiden daden in de heiligmaking 263
25.8 God werkt de heiligmaking uitwendig en inwendig 263
25.9 Hij doet dit langs verschillende trappen 264
25.10 De onvolmaaktheid van de heiligmaking hier op aarde 264
25.11 De ware bedoeling van Paulus in Romeinen 7:14 265
25.12 Tegenwerpingen tegen de onvolmaaktheid van de heiligmaking 266
25.13 De redenen van deze onvolmaaktheid 268
25.14 De hebbelijke heiligheid van de gelovigen 269

25.15 De dadelijke heiligheid, die in de goede werken bestaat – Definitie van de goede werken 270
25.16 De goede werken zijn daden van geheiligde mensen 270
25.17 Het richtsnoer, de oorzaken en de doeleinden van de goede werken 272
1. Het richtsnoer 272
2. De oorzaak 272
3. Het doeleinde 273
25.18 Gevolgtrekkingen uit de voorgaande beschrijving van de goede werken 274
25.19 De noodzakelijkheid van de goede werken 275
25.20 De beperking van deze noodzakelijkheid 276
25.21 Het doeleinde van de heiligmaking 276

HOOFDSTUK 26
Het gebed, het vasten, het waken, de aalmoezen en de geloften 277
Het gebed
26.1 De veelvuldige lof van het gebed 277
26.2 De namen voor het gebed – Definitie van het gebed 278
26.3 Het gebed is een godsdienstige daad van een geheiligd mens, die alleen de drie-enige God betreft 279
26.4 De aard van het gebed bestaat in verzoeken 281
26.5 De personen en de zaken waarom men moet bidden 281
26.6 De manier van het gebed 284
26.7 De gebaren van het gebed 285
26.8 De woorden waardoor het gebed wordt uitgedrukt – Formuliergebeden 286
26.9 De plaats van het gebed 288
26.10 De tijd van het gebed 290
26.11 Algemene opmerkingen over het volmaakte Gebed des Heeren 291
26.12 De verdeling van dit gebed 293
26.13 Wie in de aanhef onder 'Vader' verstaan wordt 293
26.14 In welke zin God genoemd wordt 'onze Vader, Die in de hemelen is' 294
26.15 Verklaring van de eerste bede 295
26.16 Verklaring van de tweede bede 296
26.17 Verklaring van de derde bede 297
26.18 Verklaring van de vierde bede 298
26.19 Verklaring van de vijfde bede 300
26.20 Verklaring van de zesde bede 302
26.21 Het slot van het gebed 304
26.22 Enkele met het gebed verbonden werken 305

Het vasten
26.23 Het vasten – De naam en de zaak – Definitie van het vasten 305
26.24 Vasten bestaat in een onthouding, maar niet in een roomse onderscheiding van voedsel 306
26.25 Het beginsel van de onthouding in het vasten 309
26.26 De tijd van het vasten 310
26.27 Het gepaste en ongepaste doeleinde van het vasten 311
Het waken
26.28 De definitie en de betamelijkheid van het waken 312
De aalmoezen
26.29 De aalmoezen – De naam en de zaak – Definitie van de aalmoezen 313
26.30 De aalmoezen zijn een werk van christelijke liefde 313
26.31 Het voorwerp van onze aalmoezen 314
26.32 Aalmoezen moeten gedaan worden uit eigen bezittingen 315
26.33 De daad bestaat in schenken 317
26.34 Het juiste en het verkeerde doeleinde van de aalmoezen 317
De geloften
26.35 De naam 'geloften' – Definitie van de gelofte 319
26.36 De gepastheid van de geloften 319
26.37 Geloften moeten alleen aan God worden gedaan 320
26.38 Het voorwerp van de geloften 321
26.39 Andere geloften, waaronder die van Jefta, worden afgekeurd 322
26.40 Het doeleinde van de geloften 323

HOOFDSTUK 27
De vierde weldaad van het genadeverbond: Gods zekere bewaring 325
27.1 Bij de voorgaande weldaden komt ook de bewaring 325
27.2 Definitie van de bewaring 325
27.3 De bewaring is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 326
27.4 Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal 327
27.5 Gods twee onderscheiden daden in de bewaring 327
27.6 De volharding van de gelovigen als een vrucht van Gods bewaring 328
27.7 Antwoord op de tegenwerpingen 330
27.8 Het doeleinde van de Goddelijke bewaring 332

HOOFDSTUK 28
De wedergeboorte, de aanneming, de verzoening en de verlossing 333
28.1 Enkele andere namen van de Goddelijke weldaden 333
De wedergeboorte
28.2 De naam 'wedergeboorte' – Definitie van de wedergeboorte 333

28.3 De wedergeboorte is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 334
28.4 Zij behoort tot de uitverkorenen 335
28.5 Zij steunt alleen op Gods barmhartigheid in Christus 335
28.6 De aard van de wedergeboorte 336
De aanneming
28.7 De naam 'aanneming' – Definitie van de aanneming 337
28.8 De aanneming is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 338
28.9 Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal 339
28.10 De staat van de uitverkorenen vóór de aanneming 340
28.11 De daad van Gods aanneming 340
De verzoening
28.12 De naam 'verzoening' – Definitie van de verzoening 341
28.13 De verzoening is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 342
28.14 Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal 342
28.15 De staat van de de uitverkorenen vóór de verzoening 343
28.16 De aard van de verzoening 344
De verlossing
28.17 De naam 'verlossing' – Definitie van de verlossing 345
28.18 De verlossing is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond 346
28.19 Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal 346
28.20 De staat van de uitverkorenen vóór de verlossing 347
28.21 De twee daden van de verlossing 348
28.22 Verklaring van de geestelijke vrijheid 348

HOOFDSTUK 29
De zegels van het genadeverbond
29.1 De naam 'verbondszegels' of 'sacramenten' 350
29.2 Definitie van de verbondszegels 350
29.3 De verbondszegels in hun afzonderlijke delen 351
29.4 De verdeling van de verbondszegels onder het Oude en Nieuwe Testament 353
Het Oude Testament
29.5 De buitengewone verbondszegels van het Oude Testament 354
29.6 De gewone verbondszegels van het Oude Testament zijn er met name twee 356
De besnijdenis
29.7 De naam 'besnijdenis' – Definitie van de besnijdenis 356
29.8 De Goddelijke instelling van de besnijdenis 356
Er is geen onderscheid tussen de besnijdenis vóór en na Mozes 356
29.9 Haar zichtbare teken: de voorhuid 357

29.10 Zij vond plaats door afsnijding van de voorhuid – Wie de besnijdenis moest uitvoeren, en met welk instrument 358
29.11 De personen die besneden werden 359
29.12 De redenen waarom ook Christus besneden is 361
29.13 De tijd van de besnijdenis: de achtste dag vanaf de geboorte 361
29.14 De bedreiging van de uitroeiing der ziel uit haar volken – Deze bedreiging slaat niet op kinderen 362
29.15 De betekende zaak van de besnijdenis 364
29.16 Het doeleinde van de besnijdenis 365
29.17 De besnijdenis is opgehouden onder het Nieuwe Testament 365
Het pascha
29.18 De naam 'pascha' 367
29.19 De eerste instelling van het pascha 369
29.20 Het uiterlijke teken: een schaap of geit 369
29.21 De plechtigheden van het pascha 370
29.22 De personen die het pascha moesten waarnemen 372
29.23 De plaats van het pascha 373
29.24 De tijd van het pascha – De verandering van de tijd door de Joden 374
29.25 Het pascha was tegelijk een verbondszegel en een offerande 376
29.26 De betekende zaak van het pascha 377
29.27 Het doel en de duur van het pascha 379
Het Nieuwe Testament
29.28 De verbondszegels van het Nieuwe Testament zijn er ook maar twee 380
29.29 De voetwassing is geen verbondszegel 381
29.30 De roomsen dromen over zeven sacramenten 382
29.31 Het vormsel 383
29.32 De biecht 384
29.33 Het laatste oliesel 386
29.34 De inwijding 387
29.35 Het huwelijk 389
29.36 Andere sacramentele tekenen van de roomsen 390

HOOFDSTUK 30
De christelijke Heilige Doop 393
30.1 De naam 'Doop' 393
30.2 Vier verschillende betekenissen van de Doop – Definitie van de Doop 394
30.3 De Goddelijke instelling van de Doop: niet in voorzeggingen en voorafbeeldingen 395
30.4 De eerste instelling: in de Doop van Johannes 396
30.5 De tweede instelling: in de Doop van de discipelen 399

30.6 De derde instelling: na Christus' opstanding vóór Zijn hemelvaart 400
30.7 Weerlegging van de dwaling van de socinianen 401
30.8 Het uiterlijke teken: water 402
30.9 De Doophandeling bestaat in afwassing 403
30.10 De Doop kan eenmaal of driemaal plaatsvinden 405
30.11 De Doopformule 405
30.12 De Doop moet alleen door de leraren worden bediend 407
30.13 Minder belangrijke vragen over de bedienaars van de Doop 409
30.14 Meer belangrijke vragen over de bedienaars van de Doop 410
30.15 Het oogmerk van de bedienaars in de Doop en in de andere sacramenten 412
30.16 Het onderwerp van de Doop 413
30.17 De kinderen van de bondgenoten moeten ook worden gedoopt 414
30.18 Antwoord op de tegenwerpingen 415
30.19 Wie voor kinderen van bondgenoten gehouden moeten worden 417
30.20 Waarom ook Christus Zelf gedoopt is 419
30.21 De plaats van de Doop 419
30.22 De tijd van de Doop 420
30.23 In hoeverre de Doop noodzakelijk is 421
30.24 Weerlegging van de herdoop 424
30.25 Weerlegging van het roomse merkteken 426
30.26 Bijkomstige ceremoniën – De duiveluitbanning 428
30.27 De betekende zaak van de Doop 429
30.28 Het doel en de uitwerking van de Doop 430
30.29 De Doop heeft geen 'innerlijke kracht door het gedane werk' 430
30.30 Nog enkele andere vragen – De duur van de Doop 432

HOOFDSTUK 31
Het Heilig Avondmaal des Heeren 434
31.1 De naam 'Avondmaal des Heeren' 434
31.2 Nog andere namen, en de naam 'offerande' en 'mis' 434
31.3 Figuurlijke en letterlijke betekenis van het woord 'Avondmaal' – Definitie van het Avondmaal 435
31.4 De eerste instelling van het Avondmaal 436
1. De daden van Christus 436
2. De woorden van Christus 436
31.5 Het eerste uiterlijke teken: brood 438
31.6 Het tweede uiterlijke teken: wijn 440
31.7 Deze twee tekenen mogen niet vermengd of gescheiden worden 441

31.8 Antwoord op de roomse tegenwerpingen – Vijf plechtigheden ten aanzien van brood en wijn 443
31.9 Vijf plechtigheden ten aanzien van brood en wijn 446
31.10 De breking van het brood 449
31.11 De bedienaars van het Avondmaal 450
31.12 De deelgenoten en hun plichten 451
31.13 De plaats van het Avondmaal 453
31.14 De tijd van het Avondmaal 453
31.15 De noodzakelijkheid van het Avondmaal 454
31.16 Hoe dikwijls het Avondmaal gehouden moet worden 455
31.17 De roomse plechtigheden van de mis 456
31.18 De betekende zaak van het Avondmaal 457
31.19 Hoe de betekende zaak met het teken verenigd is 458
31.20 Onze bewijzen wat dit betreft 459
31.21 Antwoord op de tegengeworpen Schriftplaatsen 461
31.22 Antwoord op de tegenwerpingen vanuit de kerkleraars 465
31.23 De krachteloosheid van de verdere redenen 466
31.24 De roomse aanbidding van de ouwel vervalt volledig 467
31.25 Het doel en de uitwerking van het Avondmaal 469
31.26 De roomsen maken er ten onrechte een zoenoffer van 469
31.27 Antwoord op de roomse tegenwerpingen 470
31.28 Vermeende uitwerkingen van het misoffer – De duur van het Avondmaal 472

HOOFDSTUK 32
De ware kerk of gemeente van God 473
32.1 Bespreking van de kerk 473
32.2 De naam 'kerk' of 'gemeente' 473
32.3 De verschillende betekenis 474
32.4 Wie voor ware leden van de kerk gehouden moeten worden 476
32.5 Definitie van de kerk 478
32.6 De kerk is een menigte van gevallen mensen ... 478
32.7 ... die door verkiezing, roeping en verheerlijking van anderen worden onderscheiden 479
32.8 De onzichtbaarheid van de ware kerk 481
32.9 De kenmerken van de ware kerk 482
32.10 Twee kenmerken: zuiverheid van leer en heiligheid van leven 483
32.11 De kenmerken van de kerk die anderen noemen 484
32.12 Toepassing van de kenmerken van de ware kerk op ons en op de roomsen 486
32.13 Antwoord op de roomse tegenwerpingen tegen de waarheid van onze kerk 487

32.14	Geen broederlijke vereniging met het pausdom – De broederlijke vereniging met andere dwalenden	489
32.15	De uiterlijke eenheid van de kerk en haar bijeenkomsten	490
32.16	De onvolmaaktheid en feilbaarheid van de kerk	492
32.17	De rampen van de kerk	493
32.18	De vijanden waartegen de kerk te strijden heeft	494
32.19	In het bijzonder de antichrist, de roomse paus	495
	1. De naam 'antichrist'	495
	2. De beschrijving van Paulus	495
	3. De beschrijving van Johannes	497
32.20	De gedachten van Hugo de Groot en de roomsen over de antichrist	498
32.21	De uiterlijke onzichtbaarheid van de kerk in sommige tijden	499
32.22	In die staat blijft de kerk toch nog over in de wereld	501
32.23	De herrijzing van de kerk in de wereld – De toekomstige algemene bekering van de Joden	502
32.24	Het lijkt dat ze niet zullen terugkeren tot de bezitting van hun oude land	505
32.25	Onze plichten met het oog op hun bekering	507
32.26	Het verdere geluk van de kerk in die tijd	507
32.27	Waarvoor men moet oppassen wat betreft het toekomstige geluk van de kerk	509
32.28	Geen duizendjarig rijk van Christus	510
32.29	Opvattingen over zes tekenen der tijden van het Oude Testament en zeven perioden van het Nieuwe Testament	511
32.30	Enkele opmerkingen tegen deze tijdverdelingen	513
32.31	De zeven brieven, zegelen en bazuinen	514
	1. De zeven brieven	514
	2. De zeven zegelen	517
	3. De zeven bazuinen	517

HOOFDSTUK 33

Het verschillende kerkbestuur		**519**
33.1	De verschillende soorten kerkbestuur	519
Het bijzondere kerkbestuur		
33.2	Het geestelijke kerkbestuur in het algemeen	519
33.3	Dit kerkbestuur moet niet bij een alleenheerser berusten	520
33.4	God heeft de alleenheerschappij Zelf nooit ingesteld	522
33.5	Het roomse gevoelen over Petrus als alleenheerser van de kerk	523
33.6	De roomsen brengen deze alleenheerschappij van Petrus over op hun paus	528
33.7	Onze rechtzinnige opmerkingen daartegen	529

33.8	Het bestuur van de kerk berust bij meerdere leden	531
33.9	De gewone en buitengewone kerkbestuurders van het Oude Testament	532
33.10	De buitengewone kerkbestuurders van het533 Nieuwe Testament	533
33.11	De gewone herders en leraars – De bisschoppen	534
33.12	De regerende ouderlingen en de diakenen – De roomse ambten	536
33.13	De noodzakelijkheid van de roeping	537
33.14	De verschillende wijze van roeping	539
33.15	De vereiste hoedanigheden in de geroepenen – Niet de ongehuwde staat	541
33.16	De bevestiging van de geroepen kerkbestuurders door handoplegging	544
33.17	Zij hebben geen macht over het lichamelijke	545
33.18	Zij hebben geen macht om consciëntieverplichtende wetten te maken	548
33.19	Men moet echter niet alle macht aan hen onttrekken	549
33.20	Eerste macht: tot lering	550
33.21	Tweede macht: tot kerkelijke tucht	551
33.22	Verklaring van de tuchtoefening	554
33.23	Derde macht: tot het maken van kerkelijke regels	556
33.24	Verdere opmerkingen over deze macht, die onafhankelijk is van de overheid	557
33.25	De mindere en meerdere kerkelijke macht	558
33.26	De hoogste macht is de synode – Het Concilie van Trente	559
33.27	De wijze waarop de opzieners hun werk behoren te verrichten – De plichten van de gemeente tegenover hen	561
	Mennonitische tegenwerpingen	563
	De roomse onmatigheid	564
Het algemene kerkbestuur: burgerlijk en huiselijk		
33.28	Het burgerlijke kerkbestuur – De namen daarvan	565
33.29	De verschillende soorten van burgerlijk bestuur	565
33.30	De Goddelijke oorsprong van het burgerlijke bestuur – Christenen mogen bestuursfuncties vervullen	567
33.31	De macht van de overheden	570
33.32	De macht van de overheden in kerkelijke zaken	571
33.33	De macht van de overheid in burgerlijke zaken – De regering	573
33.34	De macht van de overheid in burgerlijke zaken – De bescherming	574
	1. Tegen misdadigers	574
	2. Tegen buitenlandse vijanden	576

33.35 De plichten van de onderdanen tegenover de overheden 578
33.36 Het huiselijke bestuur 579
33.37 De oorsprong van het huiselijke bestuur 580
33.38 Definitie van het huwelijk 580
33.39 Het huwelijk is tussen twee personen tegelijk – Hertrouw – Polygamie 580
33.40 De vereiste huwbaarheid en niet te nauwe verwantschap 582
De godsdienstige achtergrond 584
33.41 De toestemming van de echtgenoten en de ouders tot het huwelijk 585
De onscheidbaarheid van het huwelijk 586
33.42 Het drieërlei doeleinde van het huwelijk 587
33.43 De macht van het huiselijke bestuur 588

HOOFDSTUK 34
De zalige verheerlijking van de mens 589
34.1 De staat der heerlijkheid 589
34.2 De verheerlijking – De namen en de betekenissen daarvan 589
34.3 De waarheid van de verheerlijking – Definitie van de verheerlijking 590
34.4 De verheerlijking in het algemeen 590
34.5 De tweeërlei tijd van de verheerlijking 591
34.6 Het voortbestaan en de werkzaamheid van de ziel na de dood 592
34.7 De ziel wordt direct na de dood verheerlijkt 593
34.8 De eerste dwaling van de roomsen over de voorburg der vaderen 595
34.9 De tweede dwaling van de roomsen over een hels vagevuur na dit leven 598
34.10 Antwoord op de roomse tegenwerpingen 599
34.11 Het verblijf van de verheerlijkte zielen in de hemel 601
34.12 De staat en de plaats van de verdoemde zielen 602
34.13 De waarheid van de opstanding der doden 603
34.14 De oorzaak van de opstanding 605
34.15 De opstanding zal zich tot alle doden uitstrekken 606
34.16 De opstanding zal plaatsvinden in dezelfde lichamen 609
34.17 De tijd en de plaats van de opstanding 611
34.18 Het laatste oordeel 613
34.19 De waarheid van het laatste oordeel 614
34.20 De Rechter met Zijn assessoren 615
34.21 De personen die geoordeeld zullen worden 616

34.22	De vijf daden van het gericht	616
	1. De dagvaarding	616
	2. De afscheiding van de vromen	616
	3. Het onderzoek van de zaken	617
	4. De uitspraak van het vonnis	618
	5. De uitvoering van het vonnis	619
34.23	De tijd en de plaats van het oordeel	619
34.24	De volmaakte heerlijkheid van de uitverkorenen	620
34.25	Deze heerlijkheid bestaat in de genieting van God	621
34.26	Volmaakte kennis, heiligheid, vreugde en heerlijkheid	621
34.27	Er lijken trappen in de heerlijkheid te zullen zijn	623
34.28	De plaats van deze heerlijkheid: de hemel	624
34.29	De tegenovergestelde rampzaligheid van de goddelozen	624
34.30	De laatste ondergang van de wereld	625

Preek van de verwachte vernieuwing der wereld 627

Aanhangsel: De heiliging in Christus van de kinderen der gelovigen (een brief van Joh. à Marck over het Doopformulier) 654

Tekstregister 681
Zaakregister 687

HOOFDSTUK 19

De Persoon van Jezus Christus

19.1
De Persoon van Jezus Christus
Omdat een algemene beschouwing van de Middelaar een gelovige ziel die met ernst haar zaligheid zoekt, niet verzadigt en ook niet verzadigen kan, moeten wij ons verder en uitvoeriger bezighouden met de verhandeling van Zijn Persoon, gehele ambt en verschillende staten.
Om eerst een recht begrip van Zijn Persoon te hebben, zullen wij niet alleen spreken over Zijn namen, maar ook over Zijn tweeërlei natuur en hun onderlinge vereniging, met de gevolgen of uitwerkingen daarvan.

19.2
De Naam 'Jezus' en de oorsprong daarvan
De eigennamen van onze Middelaar, die in Hem – als Zijn broederen gelijk geworden – nodig waren, en die Zijn waardigheid aan ons zeer gepast verklaren, zijn in het bijzonder de twee bekende Namen 'Jezus' en 'Christus'. Ze komen ons soms wel afzonderlijk of in een omgekeerde volgorde voor (1 Tim. 1:15; 2:5; Hebr. 3:1), maar doorgaans worden ze in deze volgorde samengevoegd.
Hieruit nemen de godgeleerden aanleiding om de Middelaar aan te merken als een Zaligmaker: eerst van de Joden, en daarna ook van de heidenen, aangezien de voornaam Hebreeuws en de toenaam Grieks is.

De Naam 'Jezus' is niet van Griekse herkomst, hoewel de ouden door middel van Griekse woordspelingen er een zeer gepaste betekenis van 'Gezant' of 'Geneesmeester' – die misschien overeenkomt met de naam 'Jason' – aan hebben gegeven.

De Naam 'Jezus' is zeker van het Hebreeuws af te leiden, en wel van een woord (*yaša*) dat 'behouden' of 'zalig maken' betekent. Van dit woord wordt gemaakt:
1. Eerst op een gewone wijze 'Jehosua' of 'Josua', dat is: Zaligmaker.
2. Daarna in het Chaldeeuws en Syrisch 'Jesuah' of afgekort 'Jesu'. Dit woord misbruiken de hedendaagse Joden kwaadaardig voor hun kabbalistische godslastering en vervloeking van onze Heiland, door een dwaze letterspeling.

3. Ten slotte in het Grieks 'Jezus', zoals blijkt uit Handelingen 7:45 en Hebreeën 4:8, waar deze Naam in plaats van 'Jozua' gesteld wordt. De Latijnen maken er ook 'Iesus' van, en de jezuïeten hun drie gebruikelijke letters 'IHS'.

Dus zijn alle verdere gissingen over deze Naam tevergeefs. Volgens zulke gissingen zou hij uit twee verschillende woorden samengesteld zijn en betekenen:
- Of 'de Heere de Man', en dus Christus' twee naturen.
- Of 'des Heeren Aanroeper', en dus Zijn gelovige toevlucht tot de Vader.
- Of 'de Heere de Zaligmaker', en dus Zijn Goddelijke natuur, evenals Zijn ambt.

Dit laatste wordt tegenwoordig ook door sommige geleerden gesteld, omdat:
a. De Naam 'Heere' of 'Jehovah', tegelijk met de betekenis daarvan, waarlijk aan Christus toekomt.
b. De voorste letters van de Naam 'Jehovah' waarlijk worden gevonden in de naam 'Jehosua'.
c. De naam 'Hosea' eertijds in de naam 'Jehosua' veranderd is (Num. 13:16), om zo, naar het schijnt, de verborgenheid van de Godheid van Christus uit te drukken, Wiens voorbeeld die Jozua was.

Maar wij kunnen hen hierin niet navolgen, want:
1. De engel heeft deze Naam uitgelegd zonder ons enigszins tot zo'n grote verborgenheid te leiden: '... gij zult Zijn Naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden' (Matth. 1:21).
2. De naam 'Jozua' is, zonder enige toevoeging van 'Jehovah', op de gewone wijze alleen van het woord 'zalig maken' afkomstig.
3. Dit wortelwoord zelf gaat verloren, als men de drie eerste letters daarvan afleidt van de Naam 'Jehovah'.
4. De naamsverandering van Hosea schijnt niet te doelen op zo'n alleen in zijn Tegenbeeld [Christus] gezochte verborgenheid, maar veeleer op de verzekering van het lichamelijke heil, dat door Jozua aan het oude Israël zou worden toegebracht in hun inleiding in het land Kanaän. In die zin was hij hun behouder.

19.3
De volle kracht van de Naam 'Jezus'
Deze naam 'Jozua' of 'Jezus' is niet alleen van Hebreeuwse oorsprong, maar ook bij de Joden genoeg in gebruik geweest. Men moet het aan het bijzondere bestuur van de Goddelijke voorzienigheid toeschrijven dat (om nu niet over de Beth-Semiet uit 1 Sam. 6:14 te spreken) zowel de zoon van Nun als de zoon van Józadak (Hagg. 1:12) met deze naam genoemd zijn

geweest. Zij zijn allebei voortreffelijke voorbeelden van onze ware Jezus geweest: de eerste in Israëls inleiding in Kanaän, die de wetgever Mozes niet kon volbrengen, en de tweede in de herstelling van het volk en de tempel na de Babylonische gevangenschap.
Men mag deze Naam van onze Middelaar aanmerken als waarlijk van Hem voorzegd, niet alleen in deze Zijn heerlijke typen, maar ook in de Schriftplaatsen waar:

1. De Heere verkondigt dat alleen Hij 'Heiland' is (Jes. 43:11).
2. De Koning van Sion beschreven wordt als een 'Behoudene'[1], 'Heiland' of 'Heilzame' (Zach. 9:9).
3. Dezelfde zaak nog uitvoeriger van Hem getuigd wordt:
   - '... die God is onze Zaligheid. Sela. Die God is ons een God van volkomen zaligheid; en bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood' (Ps. 68:20-21).
   - 'Zie, Deze is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken; Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid' (Jes. 25:9).

Vóór Zijn geboorte heeft God door de engel zeker voorgeschreven om de Naam 'JEZUS' aan Hem te geven (Matth. 1:21; Luk. 1:31). Hij is op de gewone wijze aan Hem gegeven bij de besnijdenis (Luk. 2:21), waarin door de bloedstorting Zijn werk van het aldus zalig maken van de uitverkorenen direct al aangevangen en betoond is.

Daarom komt deze naam op een veel voortreffelijker manier aan de Middelaar toe dan aan alle andere mensen. Niet alleen wegens de voorafgaande naamgeving door God, maar ook wegens de volkomen waarheid van de door de Naam betekende zaak in Hem. Want Jezus is de hoogste, enigste en volmaaktste Oorzaak van een zekere en volle zaligheid voor al Zijn uitverkorenen – door wegneming van het hoogste kwaad en toebrenging van het grootste Goed – die niet alleen verkregen is door Zijn verdiensten, maar ook toegepast zal worden door de kracht van Zijn Geest:

- 'Zie, God is mijn Heil, ik zal vertrouwen en niet vrezen; want de HEERE HEERE is mijn Sterkte en Psalm, en Hij is mij tot Heil geworden. En gijlieden zult water scheppen met vreugde uit de fonteinen des heils' (Jes. 12:2-3).
- 'Want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien' (Luk. 2:30; zie ook Joh. 14:6; Hand. 4:12; Ef. 5:23).

Het misbruik van de Naam 'Jezus'

Deze grote eer van de Naam 'Jezus' wordt aan onze Heiland ontroofd door:

1. De socinianen, wanneer zij Hem alleen maar houden voor een Zaligmaker door Zijn leer en voorbeeld.

1. Zie kanttekening 42.

2. De arminianen, wanneer zij de verkrijging van de zaligheid van haar daadwerkelijke toepassing afzonderen, die volgens hun hypotheses altijd tot het einde toe onzeker blijft.
3. De roomsen, die het werk van de zaligheid in alle opzichten tussen de Middelaar en de mens zelf, ja, ook andere mensen en engelen, verdelen. We zullen nu niet spreken over de naam 'jezuïeten', die dit gezelschap zich geheel verkeerd aanmatigt, of over de zogenoemde 'afgebeelde Jezus', die de minorieten in hun Franciscus [van Assisi] vinden.

Verder kan men nog opmerken op welk een bijgelovige wijze de behoorlijke eer van deze Naam van de Persoon op de uiterlijke letters wordt overgebracht:

a. Door sommige roomsen. Nadat de Naam 'Jezus' door middel van een zekere ceremonie is opgeschreven, hangen ze die als een voorbehoedend of afwendend middel voor veel kwade dingen aan hun hals of huis op. Of ze schrijven aan het uitspreken van de Naam 'Jezus', als waardiger dan de Naam 'Jehovah' zelf, een soort toverkracht toe.
b. Door de roomsen en de lutheranen in het algemeen. Zij bewijzen een uiterlijke eer aan deze Naam, zowel wanneer die uitgesproken als wanneer die opgeschreven wordt.

Dit doen ze onder voorwendsel van:

1. Vooral Filippenzen 2:10 en 11: 'Opdat in den Naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden ...'
   Antwoord. Het is duidelijk dat onder 'de Naam' de Persoon van Christus met en in Zijn hoogste geopenbaarde en erkende waardigheid verstaan wordt, ook door vergelijking met vers 9: 'Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is', en met Jesaja 45:23: 'Ik heb gezworen bij Mijzelven, ... dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren.' Deze Persoon kan daar in de spreekwijze 'in de Naam van Jezus' worden beschouwd als het hoogste Voorwerp van de kniebuiging, óf als Degene door Wie men voor de Vader zijn knie buigt.

2. De wonderwerken die in de Naam van Jezus hebben plaatsgevonden (Hand. 3:6; 4:10; 16:18; 19:13).
   Antwoord. Daarin moet men opnieuw niet zien op dat woord 'Naam', maar op het bevel van Jezus en het geloof in Hem.

19.4
De betekenis en het algemene gebruik van de Naam 'Christus'

De andere Naam 'Christus' is Grieks, en betekent hetzelfde als de Hebreeuwse 'Mashiach' of 'Messías', namelijk een 'Gezalfde' (Joh. 1:42; 4:25). Deze Naam

hebben de heidenen – door een soort spotternij, door onkunde van zijn oorsprong, of door onterechte vermenging van twee in klank erg overeenkomende Griekse letters – uitgesproken als 'Chrestus', dat in het Grieks 'Goedertierene' of 'Weldadige' betekent. Dit hebben de christenen vanouds met recht tegen de heidenen opgemerkt.

De naam 'Christus' of 'Messías' is eertijds gemeenschappelijk geweest aan alle 'gezalfden':

1. De profeten, volgens:
   a. Deze Schriftplaats, met voorbijgaan van andere bewijzen: 'Tast Mijn gezalfden niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad' (Ps. 105:15), waar het ene woord het andere verklaart.
   b. Het voorbeeld van Elísa, wiens zalving (evenals de zalving van de twee genoemde koningen) aan Elía wordt bevolen: '...; en Elísa, den zoon van Safat, van Abel-Mehóla, zult gij ten profeet zalven in uw plaats' (1 Kon. 19:16). Dit is ongetwijfeld uitgevoerd door Elía, als een getrouw dienstknecht van de HEERE, hoewel het niet zo uitdrukkelijk wordt verteld als het werpen van Elía's mantel op hem (vers 19), of de zalving van Jehu die daarna op bevel van Elísa heeft plaatsgevonden (2 Kon. 9:1-3).
   Dat de profeten gezalfd werden, wordt door sommigen uit de ouden en de roomsen, ja, ook de onzen tegenwoordig ten onrechte ontkend. Zij willen het zalven bij de profeten niet zo letterlijk verstaan als bij de koningen, maar figuurlijk van een bekendmaking en voorbereiding tot het profetische ambt op een andere wijze. Maar die zou dan veel te sterk door 'zalving' zijn uitgedrukt, als de zalving nooit bij de profeten heeft plaatsgevonden.
2. De priesters, volgens het uitgebreide bevel in Exodus 30:30 e.v., en veel andere Schriftplaatsen (Lev. 6:22; Ps. 133:2).
   Deze zalving beperken de Joden echter tot de tijd van de eerste tempel, tot de hogepriesters na Aäron, tot de eerste zonen van Aäron en tot de priesters die ten oorlog gezalfd werden (Deut. 20:2).
3. De koningen, zoals te zien is in Saul, David, Sálomo en anderen. Daarom dragen de koningen in het algemeen de naam 'gezalfden', ook de heidense Kores of Cyrus (Jes. 45:1), hoewel de Joden deze zalving opnieuw beperken tot degenen die als eerste in hun geslacht de koninklijke troon beklommen, of die mededingers naar de kroon hadden. Bovendien staan zij aan de koningen van Juda, boven die van Israël, de heilige zalfolie van Mozes en de zalving daarmee uit een hoorn toe, die zij voor een zinnebeeld van een grotere duurzaamheid van het rijk houden, meer dan een kruik.

19.5
De krachtige toepassing van de Naam 'Christus' op onze Middelaar
De Naam 'Messías', 'Christus' of 'Gezalfde' wordt aan de Middelaar Jezus gegeven in:

1. De profetische voorzeggingen:
   - 'De HEERE zal de einden der aarde richten, en zal Zijn Koning sterkte geven en den hoorn Zijns Gezalfden verhogen' (1 Sam. 2:10).
   - 'De koningen der aarde stellen zich op, en de vorsten beraadslagen tezamen, tegen den HEERE en tegen Zijn Gezalfde, ...' (Ps. 2:2).
   - '..., tot op Messías, den Vorst, ... En na die twee en zestig weken zal de Messías uitgeroeid worden, ...' (Dan. 9:25-26).

2. Het algemene gebruik van deze Naam door de gelovigen, dat daaraan ontleend wordt:
   - '..., uit welken geboren is JEZUS, gezegd Christus' (Matth. 1:16).
   - 'Wij hebben gevonden den Messías, hetwelk is, overgezet zijnde, de Christus' (Joh. 1:42).

En dat terecht, want in Hem komt samen:

a. Het drieërlei ambt, waarvoor de zalving eertijds gebruikt is (wat we zojuist gezegd hebben), en waarover nog gehandeld zal worden (hoofdstuk 20).
b. De ware zalving tot dit drieërlei ambt (Ps. 2:6; Jes. 61:1):
   (1) Van eeuwigheid door een Goddelijke predestinatie daartoe: 'Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest' (Spr. 8:23).
   (2) In de tijd, door een voldoende verklaring daarvan, die in verschillende manieren en trappen heeft plaatsgevonden:
      - Eertijds in de evangelische beloften.
      - Daarna in Zijn geboorte, in de hemelse bekendmaking van Hem bij de Doop en op de heilige berg, in Zijn zware en voor de Messías passende lijden, en in alle daarop gevolgde heerlijkheid.
      - Ook door de uitstorting van de bekwaammakende gaven van de Geest op Hem naar Zijn menselijke natuur, die terecht met olie vergeleken worden en door de olie zijn afgebeeld wegens haar voortreffelijkheid en haar doordringende, verzachtende, versterkende, verheugende en verdere veelvuldige kracht (Ps. 45:8; Joh. 3:34): 'Belangende Jezus van Nazareth, hoe Hem God gezalfd heeft met den Heiligen Geest en met kracht' (Hand. 10:38).

Deze zalving in de tijd is wel zeer overvloedig geweest, maar moet echter als eindig en bepaald worden aangemerkt. Daarom heeft ze ook bij trappen plaatsgevonden, in Zijn geboorte, in Zijn opgroeien (Luk. 2:52), in Zijn doop (Matth. 3:16), en allermeest in Zijn verhoging aan des Vaders rechterhand (Ps. 68:19; vgl. Ef. 4:8). Hiermee wordt de driemaal plaatsgevonden zalving van David doorgaans vergeleken (1 Sam. 16:13; 2 Sam. 2:4; 5:3).

De naam 'christen'
De Naam 'Christus' wordt niet tekortgedaan door de naam 'christenen', die de gelovige discipelen van de eerste tijd af – eerst te Antiochië, zonder enig daaruit volgend voorrecht van die stad of van Petrus, zoals de roomsen dromen – gekregen en daarna overal behouden hebben (Hand. 11:26; 26:18; 1 Petr. 4:16). Ze dragen deze naam terecht:
1. Omdat zij tot Christus behoren, als leerlingen, onderdanen, knechten, kinderen, broeders, lidmaten, ja, echtgenote.
2. Om hun aandeel in de nuttige en heerlijke zalving van Christus (Ps. 45:8; 2 Kor. 1:21): 'Doch gij hebt de zalving van den Heilige, ...' 'En de zalving die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u' (1 Joh. 2:20,27).
3. Om hun geestelijke deelgenootschap aan Christus' drieërlei ambt (Joël 2:28-29).
   - 'Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk; ...' (1 Petr. 2:9).
   - 'En Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader' (Openb. 1:6).

Deze dingen worden elders tot geestelijke oefening verder uitgewerkt en benadrukt.

Het misbruik van de Naam 'Christus'
Deze heerlijke Naam van onze Heiland wordt in alle opzichten benadeeld door:
1. De socinianen, die in werkelijkheid Christus van Zijn ambten, hetzij de meeste of allemaal, beroven.
2. De roomsen, die deze Naam naast de zalving daartoe ook aan andere schepselen toeschrijven.
3. Alle scheurmakers, die – evenals de verschillende monnikorden onder de roomsen – andere menselijke namen voor zichzelf aannemen, tegen Paulus' verbod en krachtige redenering (1 Kor. 1:12 e.v.; 3:4).

19.6
Andere Namen van de Middelaar
Boven deze twee eigennamen vinden wij meer andere Namen die bij de profeten aan de Messías worden toegeschreven, zoals:
- 'IMMANUËL', of: 'God met ons' (Jes. 7:14).
- 'Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst' (Jes. 9:5).
- 'Rechtvaardige Spruite' en 'de HEERE ONZE GERECHTIGHEID' (Jer. 23:5-6).
- 'David' (Jer. 30:9).

De Joden voegen hier nog aan toe, in een allegorische uitleg van sommige Schriftplaatsen: Jinnon ('Zoon' of 'Voortplanting'), Chanina ('Genadige'), Menahem ('Trooster'), Chevara ('de Melaatse'), enz.
Door al deze Namen wordt niet zozeer een eigennaam van de Messías te kennen gegeven, als wel aangewezen hoedanig een Hij daadwerkelijk zijn en Zichzelf betonen zou te zijn, en waarvoor Hij bij anderen erkend zou worden.

In het Evangelie worden aan onze Jezus nog andere namen van Zijn geboorte en afkomst gegeven, zoals:

1. 'Galileeër.' Deze naam is Hem wegens Zijn opvoeding en eerste openbaring in die landstreek met verachting gegeven (Matth. 26:69), en dus ook aan Zijn discipelen, die daar meest geboren waren, toegekend (Mark. 14:70; Hand. 2:7). De vroege christenen vermelden, als een verhaal van hun tijd, dat de afvallige keizer Julianus op zijn sterfbed nog zijn haat tegen de overwinnende Jezus met deze naam geuit heeft. Dit verzwijgen de heidenen echter, of ze spreken het tegen.

2. 'Nazaréner' of 'Nazireeër' (Mark. 1:24; Joh. 19:19; Hand. 2:22; 22:8). Deze naam heeft zijn oorsprong gehad van Zijn woonplaats Nazareth, een geringe plaats in Galiléa, en was tegelijk voorzegd door de profeten (Matth. 2:23).
   Deze voorzegging heeft plaatsgevonden:
   a. Niet in een of andere tekst van de profeten, die tegenwoordig verloren is, zoals de roomsen met sommige kerkleraars willen. Want de spreekwijze van Matthéüs vereist niet dat hij één profeet voor ogen heeft.
   b. Niet in Ezechiël 17:22, waar over de 'planting' van de Messías 'op een hogen en verheven berg' gesproken wordt, aangezien Nazareth op zo'n berg gebouwd lijkt te zijn geweest (Luk. 4:29). Want daar wordt van geen letterlijke berg gesproken, maar op een zinnebeeldige wijze wordt daar het Joodse volk en land, óf de kerk in het algemeen bedoeld, waarin de verheerlijkte Jezus na Zijn dood door de prediking van het Evangelie zou opschieten tot een wonderbaar grote hoogte
   c. Niet in Jeremía 31:6, alsof daar in de naam 'hoeders op Efraïms gebergte', door het Hebreeuwse woord *notserim*, gezinspeeld wordt op de naam 'Nazarénen', die aan de christenen met verachting gegeven wordt vanwege hun aankleven van Jezus. Dit is aan alle kanten veel te vergezocht.
   d. Maar veeleer in andere Schriftplaatsen waarin een naam van dezelfde klank gegeven wordt aan:

- De voorbeelden van de Messías, zoals:
- Jozef, 'de afgezonderde [of: nazireeër] zijner broederen' (Gen. 49:26).
- Simson, 'een nazireeër Gods, van moeders buik af' (Richt. 13:5).
- De andere 'nazireeërs', die dat door geloften waren (Num. 6:2).
- Christus Zelf, die aldus misschien een 'Mensenhoeder' of *Notser* heet (Job 7:20), en zeker een 'Scheut' of *Netser* (Jes. 11:1).

e. En nog meer in de Schriftplaatsen waarin de zaak voorkomt die door deze naam 'Nazaréner' wordt betekend, namelijk Zijn bijzondere voortreffelijkheid, Zijn heilige afzondering, Zijn meeste verblijf in Galiléa bij de geringen (Jes. 8:23; 9:1; Zach. 12:7), of allermeest Zijn uitspruiting, ook onder de naam 'Spruit' zelf (Jes. 4:2; Jer. 23:5; Zach. 3:8; 6:12). Deze naam 'Nazaréner' is wegens zijn verachtelijkheid overgegaan tot alle christenen (Hand. 24:5; vgl. Joh. 1:47; 7:52), maar naderhand in het bijzonder toegeschreven aan die ketters onder de christenen die teveel naar het Jodendom overhelden.

3. 'De Zone Davids' (Matth. 1:1; 9:27; 21:9,15). Want het was openlijk bekend dat de Messías uit Davids geslacht moest voortkomen, zoals Jezus daaruit ook voortgekomen ís (Matth. 22:42), en dat Hij Davids belangrijkste Rijksopvolger en Hersteller zou zijn.

4. 'De Zoon van Jozef' en 'de Zoon des timmermans' (Joh. 6:42; Matth. 13:55;). Deze namen zien op het niet universele, maar algemenere gevoelen van de Joden aangaande Hem (Luk. 13:23). Hiertoe behoort ook de naam 'Ben Stada' of 'de zoon van de overspeelster' in de Joodse Talmoed. Het is duidelijk dat de Joden onze Jezus daarmee hebben willen aanduiden, hóe zij, evenals sommige christenen, dit in recentere tijden ook mogen ontkennen. Want dit blijkt uit:
   a. De bekende lastering van de Joden over Christus als een onwettige zoon.
   b. De naam 'Maria' die zij aan de moeder van die Ben Stada geven, waarbij ze tegelijk haar uiterlijke geringheid noemen.
   c. De vermelding van 'Pandira', welke bijnaam de vroege christenen aan de voorouders van Maria of Jozef geven.
   d. Alles wat verder van deze Ben Stada wordt getuigd, dat Hij het volk zou hebben verleid, in tovenarij zeer ervaren zou zijn geweest, op paasavond zou zijn opgehangen, enz.

   Hiertegen voert men tevergeefs aan dat sommige verdere zaken en omstandigheden niet met het Evangelie en ook onderling niet al te goed overeenkomen, want dat kan men toeschrijven aan de onkunde, de kwaadwilligheid of de burgerlijke voorzichtigheid van de Joden.

Handboek **Dogmatiek**

Het merg der christelijke godgeleerdheid

Dit 'Handboek Dogmatiek' is een gedegen naslagwerk voor de belangrijkste kernzaken die de christelijke geloofsleer betreffen. Vele generaties gereformeerde theologiestudenten zijn door dit werk gevormd, want het is eeuwenlang aan verschillende universiteiten gebruikt voor het onderwijs in de dogmatiek. Zorgvuldige hertaling heeft geresulteerd in een goed leesbare en toegankelijke tekst. Kortom, een compleet handboek van de geloofsleer voor iedereen die zich wil funderen op de Schriftuurlijke leer van onze vaderen.

9 789055 518340 >